

ТЕМА

Дослідження в об'єктиві міжнародних інтересів

Українські та польські науковці разом працюватимуть над п'ятнадцятьма двосторонніми науковими проектами в 2020—2021 роках. Їхній перелік був затверджений під час засідання Спільної комісії з питань співробітництва в сфері науки і технологій у Варшаві.

Проекти стосуватимуться нових технологій та матеріалів, екології, енергоефективності, наук про життя, обороноздатності тощо.

«Наукова співпраця з Польщею почалася ще 1993 року, однак з 2010-го виникла тривала перерва, і відновити спільну роботу вдалося тільки 2017-го. Тоді було оголошено двосторонній конкурс, який викликав досить високий інтерес серед науковців обох країн: вони подали понад 200 пропозицій. У підсумку було відібрано 15 проектів, які впроваджувалися у 2018–2019 роках. Хоча відзначити, що за кількістю проектів це перший показник серед країн, де ми мали двосторонню співпрацю цього року. Зараз ми також відібрали 15 польсько-українських проектів на 2020–2021 роки. Їх обирали з 172 пропозицій, які попередньо пройшли експертизу в Україні та Польщі», — розповів співголова Комісії, перший заступник міністра освіти і науки України Юрій Полюхович.

Торік українські вчені виконували 119 двосторонніх проектів з іноземними колегами. Це майже на чверть більше, ніж перед цим. Йдеться про проекти, що фінансуються за кошти держбюджету.

Активна співпраця тривала з 12 країнами: більш як половина країн-партнерів — члени ЄС, а також Індія, Китай, США, Білорусь, Корея. Нинішнього року, після майже 20-річної перерви, почнеться виконання спільних проектів з Ізраїлем.

З української сторони проекти виконували торік 59 закладів — переважно виші та наукові установи. В ТОП-3 за кількістю проектів увійшли Університет Шевченка — 10 (7 країн-партнерів), НУ «Львівська політехніка» — 10 (7 країн-партнерів) та Інститут фізики напівпровідників ім. В.Є. Лашкарьова НАН — 7 (6 країн-партнерів).

Географія досліджень — 18 міст по всій Україні. Найбільше проектів сконцентровано в Києві, Львові та Харкові.

Загалом у сфері науково-технічного співробітництва між Україною та 57 іноземними країнами діє 82 чинні двосторонні угоди, в межах яких відбувається співпраця.

СЬОГОДНІ В НОМЕРІ:

2 стор. Названа команда
полярників 25-ї УАЕ

3 стор. Наукові розробки —
унікальні. А як із впровадженням?

Основа для процвітаючої науки — сильна школа

фото пресслужби МОН

Прем'єр-міністр України Олексій ГОНЧАРУК та міністр освіти і науки Ганна НОВОСАД у київській СШ №234

Незадовго до завершення другої сесії парламенту депутати ухвалили Закон «Про повну загальну середню освіту».

Коментуючи цю подію, міністр освіти і науки України Ганна Новосад зазначила: «Закон — це реальні інструменти, які допоможуть втілити реформу. Але реальна школа — це не стіни і не закони, а перш за все вчителі, батьки та учні. Я закликаю всіх нас не зупинятися і разом працювати над побудовою Нової української школи — вона залежить від кожного із нас».

Новації закону торкнулися усіх сторін освітнього процесу. Учням він гарантує рівний доступ до освіти. Зокрема, зарахування дітей до початкової школи — без жодних конкурсів, при цьому навчальний заклад має бути територіально доступним для дітей, незалежно від їхнього соціального статусу чи місця народження. Закон надає можливість дітям з особливими освітніми потребами навчатися в звичайних школах за власною освітньою траєкторією.

Кожний учень може з урахуванням власних потреб і талантів будувати своє навчання. Це важливо також для тих, хто поглиблено навчається поза школою чи прагне навчатись вдома. Для цього учень або його батьки мають звернутися із заявою до школи. Далі створюватиметься індивідуальний навчальний план, який схвалюватиме педрада та затверджуватиме директор. Для підтвердження знань такого учня, йому доведеться щороку проходити річне оцінювання чи ДПА. Якщо ж учень навчається дома, йому потрібно підтверджувати знання двічі на рік.

До речі, якщо є необхідність, додаткові індивідуальні та/або групові консультації для учнів оплачуватимуться за рахунок держави.

На законодавчому рівні встановлюється право учнів на об'єктивне, незалежне, недискримінаційне та доброчесне оцінювання ре-

зультатів навчання, незалежно від виду та форми здобуття ними освіти.

Запроваджується право кожного учня обирати курси та навчальні предмети (інтегровані курси).

Закон надає більше прав учнівському самоврядуванню, зокрема, учні можуть через своїх представників брати участь у засіданнях педагогічної ради з усіх питань, що стосуються організації та реалізації освітнього процесу.

Щодо вивчення української мови у школах, запроваджено три моделі. (Ця стаття написана після консультацій з представниками національних меншин та за результатами рекомендацій Венеціанської комісії). Для корінних народів України, найперше йдеться про кримських татар, закладено навчання мовою корінного народу з 1 до 11 (12) класу поряд з ґрунтовним вивченням української мови.

Для шкіл з навчанням мовою національних меншин, мови яких належать до мов ЄС, передбачено, що материнською мовою водночас з вивченням державної мови, вони навчатимуться у початковій школі. У 5 класі не менш як 20% навчального часу викладатиметься українською з поступовим збільшенням цього обсягу, аби в 9 класі не менш як 40% предметів вивчалися українською, а в старшій школі — не менш як 60%.

Для представників нацменшин, мова яких належить до тієї ж мовної сім'ї, що й українська, і які мешкають переважно в середовищі рідної мови (російської, наприклад), у початковій школі предмети викладатимуть мовою меншини водночас із вивченням української, а з 5 класу не менш як 80% навчального часу читатиметься державною мовою.

Закінчення на 2 стор. ►

ОФІЦІЙНО

Закон про вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти — в дії

Президент України підписав Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти», який вносить точкові зміни в кількох важливих напрямках. Серед них — чіткі критерії, за якими оцінюватиметься робота ректорів, кардинальне зменшення об'єктів ліцензування освітньої діяльності у сфері вищої освіти, впровадження дуальної освіти.

Згідно з Законом, уже з нинішнього року контракти з обраними на конкурсах ректорами будуть підписуватись із чіткими KPI та строка-

ми їхнього виконання. Запроваджуються мотиваційні листи для вступників та договори зі студентами-контрактниками, і тими здобувачами освіти, які навчаються на бюджеті.

Документ запроваджує обов'язкову акредитацію навчальних програм та виключає поняття «диплому державного зразка», пропонуючи натомість університетам видавати дипломи за власним зразком, затвердженим вченою радою.

Закон також посилює відповідальність за недотримання академічної доброчесності та

передбачає застосування технологій ЗНО для вимірювання результатів навчання, здобутих на бакалаврському рівні, а також для атестації здобувачів вищої освіти.

Зміни торкнуться і ліцензування закладів вищої освіти, яке має відбуватись онлайн. Скасовується також ліцензування для майже 100 професій та натомість запроваджується ліцензування так званих «регульованих» спеціальностей.

Зміни вступають в силу одразу після опублікування Закону.

ВІСТІ З УНІВЕРСИТЕТІВ

Тримайся, «Тесла»!

На базі НТУУ «Київський політехнічний інститут ім. І. Сікорського» відкрили RnD-центр (Research&Development) із сучасним програмним забезпеченням. Там студенти розроблятимуть нові моделі електробайків та електромобілі. Нині у центрі почали роботу над кількома проектами зі створення новітніх транспортних засобів.

Серед продуктів, які розробляються у центрі, — багатофункціональний транспортний засіб для людей з інвалідністю.

«RnD-центр — це такий собі гурток, де студенти з різних напрямів навчаються співпрацювати й застосовувати теоретичні знання. А ще — отримувати додаткові бали. Надалі плануємо дати можливість студентам оформлювати свою роботу в цьому центрі як частину курсового проекту», — пояснює викладачка КПП Оксана Юрчишин.

Крім того, винаходи планують запускати у виробництво і передавати на ринки. А студенти зможуть стажуватися в компанії Delfast, у співпраці з якою створено центр.

Не тільки конкурс, а й навчання

У Харківському національному університеті ім. В.Каразіна завершився конкурс стартапів Karazin StartUp Week, у якому змагалися 246 учасників. Упродовж трьох місяців вони слухали бізнес-лекції, а також консультувалися з менторами — підприємцями з різних сфер.

У межах конкурсу учасникам розповіли, яких інноваційних продуктів нині потребує ринок, як будувати бізнес-план, шукати інвесторів, презентувати ідеї та інше. Потім дев'ять команд-фіналістів з університетів Харківщини змагалися за цінні призи.

За підсумками конкурсу журі назвало переможця.

У харківському вищій конкурс такого формату проводять вже втретє. Він дає можливість студентам реалізувати ідеї, перетворити їх у реальні продукти, а також отримати досвід співпраці із фахівцями бізнесу.

«Обирай рідне»

Студенти та викладачі Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка організували у своєму вищій лінгвістичний проект «Обирай рідне». Вони створили різноманітну продукцію, яка заохочує використовувати українські слова.

Серед таких виробів — закладки, календарі, чашки, магніти, буклети, спеціальні картки для запам'ятовування слів та їх значення, а також професійні поради. Вони допомагають дізнатися цікаві факти про українську мову та ефективніше використовувати лексичний запас.

Організацією проекту займалися студенти факультету філології та журналістики, а також викладачка вишу Любова Струганець.

Основа для процвітаючої науки — сильна школа

▼ Закінчення. Початок на 1 стор.

Для вчителів передбачається «педагогічна автономія» — у створенні програм, розробці власної системи оцінювання та заохочення учня.

Документ передбачає більше доплат для вчителів, зокрема, від 10 до 20% від зарплати — за завідування ресурсними кімнатами, кабінетами інформатики та спортивними залами. Додатково встановлювати доплату зможе й засновник закладу. А загалом, нинішнього року МОН планує комплексну реформу заробітної плати, і вона частково передбачатиме внесення надбавок до окладу.

У перший рік роботи молодий вчитель проходитиме педагогічну інтернатуру. У нього чи неї буде наставник зі старших колег. І за це «куратор» отримуватиме 20% надбавки. Закон гарантує підвищення кваліфікації вчителя та передбачає співфінансування для цього з державного та місцевих бюджетів.

Батьки можуть супроводжувати дитину з особливими освітніми потребами під час навчання, закон надає гарантії за-

хисту учнів від булінгу. Він передбачає обов'язкове навчання вчителів основ домедичної допомоги.

Батьки мають право ініціювати проведення позапланового інституційного аудиту закладу освіти. Перевірка має бути спрямована передусім на підтримку та захист школи і всіх учасників освітнього процесу. Якщо батьки бачать проблеми у роботі закладу, інституційний аудит зможе розставити крапки над «і» та допомогти знайти оптимальний вихід із ситуації.

Для освітніх управлінців закон створює можливість підсилити школи педагогами не лише з педагогічною вищою освітою. Нові підходи будуть застосовані й до призначення директорів шкіл. Згідно з Законом «Про освіту», директор може займати свою посаду не більше 2 термінів по 6 років поспіль в одному закладі. Закон встановлює, що колектив школи та батьки матимуть дорадчу роль під час виборів, але сам конкурс проводитиме незалежна комісія. Також обов'язковою є відеотрансляція та відеофіксація вибору. Закон передбачає, що в межах конкурсу директор обов'язково

В учнів СШ №234 було багато запитань

Фото пресслужби МОН

повинен представити стратегічний план розвитку закладу.

Водночас, до 1 липня нинішнього року директори шкіл, які перебувають на безстрокових трудових угодах, мають бути переведені на строкові трудові угоди на 6 років (на 1 рік — для директорів, які отримують пенсію за віком) з наступною можливістю брати участь у конкурсі.

Новоприйнятий Закон передбачає більше можливостей для шкіл у використанні влас-

них коштів. Зокрема, вони можуть бути спрямовані на формування структури закладу та штатного розпису; встановлення доплат, надбавок, виплати матеріальної допомоги, премій, інших видів стимулювання та відзначення працівників; оплату поточних ремонтних робіт приміщень і споруд закладів загальної середньої освіти; оплату підвищення кваліфікації педагогів; укладення цивільно-правових угод для забезпечення діяльності закладу.

НА ЧАСІ

Названа команда полярників 25-ї Української антарктичної експедиції

Поступово завершується перебування на Льодовому континенті 24-ї Української антарктичної експедиції. Станція «Академік Вернадський» з кожним роком, за словами її очільника, доцента кафедри зоології Львівського національного університету імені Івана Франка Ігоря Дикого, все більше «перетворюється на постійну екологічну лабораторію», де одночасно, за багатьма параметрами, визначатиметься реакція антарктичної екосистеми на зміни клімату, і на саме життя планети.

Один із дуже цікавих «літописців» цієї експедиції — біолог Оксана Савенко, чиї талановиті розповіді та чудові фото про мешканців Антарктиди, про дослідження, про «дім-станцію, в якого вже давно українська душа та все ще доволі британський характер», усі ці місяці наближали до кожного з нас далекий континент, до якого від України понад 15 тисяч кілометрів, і давали змогу краще зрозуміти, наскільки важливу справу роблять наші посли в тих суворих краях, і як важливо її продовжувати.

Та й самі дослідники, несучи свою цілорічну вахту, із зацікавленням і небайдужістю спостерігали за тим, як формується нова команда, хто підхопить естафету антарктичних досліджень. Коли на початку жовтня минулого року було оголошено відбір у 25-ту Українську антарктичну експедицію, Оксана Савенко висловила у фейсбучній мережі сподівання своє і своїх колег у заклик: «Передамо станцію в дбайливі руки!»

І ось уже названі члени нової команди, які пройшли суворий конкурс на право вирушити до Антарктиди!

Минулого року відбір полярників вперше відбувався за від-

критим конкурсом. Так само вперше після довгої перерви до команди зимівників потрапили жінки. Тоді свої заявки подали 178 претендентів. Нинішнього року, за словами директора Національного антарктичного наукового центру МОН Євгена Дикого, на місце науковців в експедицію на 2020-2021 роки подалося удвічі більше кандидатів, ніж торік. На 7 місць науковців було 36 претендентів, тоді як минулого року було подано 17 заявок.

«Це означає, що «туристична» хвиля — тих, хто просто хотів поїхати в одне з найвіддаленіших і найсуворіших місць планети, — дещо спала. Натомість науковці відкривають для себе можливість проведення в Антарктиді унікальних наукових досліджень. І це справді важливо, адже в Антарктиді України робить науку світового рівня», — пояснив очільник НАНЦ Євген Дикий.

Нинішнього року, як і раніше, конкурс був відкритим. Запрошувалися на нього і чоловіки, і жінки. Жінки дуже активно зреагували на можливість стати учасницями дослідження шостого континенту. Заявок на цей раз подали аж 22 претендентки. Причому, чимало з них, (крім лікарів та кухарів) претендували на місце геокосмічного дослідника.

Сама процедура відбору мала кілька етапів, зокрема, психологічне тестування, медогляд тощо.

У підсумку комісія вирішила, що працювати на станції «Академік Вернадський» буде більше молодих науковців та науковиць. Зимувальний загін ювілейної, 25-ї Української антарктичної експедиції (УАЕ) наполовину складатиметься з новачків, і буде наймолодшим за всі роки. До

нього — як і до попередньої команди — увійдуть 2 жінки.

Традиційно зимувальники вирушають на станцію у березні 2020-го і працюватимуть там впродовж року. В команді традиційно буде 12 учасників — 7 науковців, лікар, кухар, системний механік, дизеліст-електрик, системний адміністратор зв'язку. Керівником 25-ї УАЕ обрано Юрія Отрубу, досвідченого фахівця Національного антарктичного центру МОН. Для нього це буде вже шоста зимівка на станції «Академік Вернадський».

«Ця команда полярників має кілька особливостей. Зокрема, це наймолодший склад експедиції за всі роки. Середній вік учасників — 37 років. Ми хочемо дати молоді якомога більше шансів реалізувати себе і свій науковий потенціал. І з тієї ж причини половина складу є «новачками», тобто вперше їдуть на рік працювати в Антарктиду. Водночас, друга частина експедиції — це досвідчені полярники», — зазначив Євген Дикий. Він нагадав, що саме торік було знято тривале обмеження щодо участі у річних антарктичних експедиціях жінок, і тепер на станцію «Академік Вернадський» на зміну ученій-біологу Оксані Савенко та лікарці Наталії Бабій, прийдуть науковиця-біолог Євгенія Прекрасна та дослідниця гідрометеорології та океанографії Анна Соїна.

Серед дванадцяти шасливчиків найбільш досвідченим після керівника експедиції є кухар Василь Омелянович, він уже вп'яте зимуватиме на станції «Академік Вернадський». Василь 35 років, він з Малина Житомирської області. (До речі, на вказівнику - стовпі із дощечками-напрямами, що вка-

зують напрям і кількість кілометрів до великих міст світу, серед таких, як Київ, Нью-Йорк чи Токіо, значиться й Малин — то, мабуть, із часів його перших експедицій).

На третю свою зимівку вирушають киянин Олександр Салганський, аби проводити біологічні дослідження, (йому 33 роки) та дизеліст-електрик із Харкова Юрій Ліщенко (47 років). Вдруге на станції «Академік Вернадський» зимуватимуть харків'янин Андрій Сопін, який проводитиме геокосмічні дослідження (38 років) та одесит Вадим Жуковський, який проводитиме гідрометеорологічні та океанографічні дослідження (йому 39 років).

І нарешті досить велика когорта дослідників та спеціалістів, які забезпечуватимуть станцію усім необхідним для життя і роботи, вирушуть на цілорічну вахту в Антарктиду вперше. Це киянин Ігор Артеменко — гідрометеорологічні та океанографічні дослідження, його колега харків'янка Анна Соїна, біолог Євгенія Прекрасна з Києва, системний механік із Шепетівки Максим Білоус, системний адміністратор зв'язку із Бучі Євгеній Прокопчук та лікар із Рівного Ігор Дейнека. Віковий діапазон — 30—39 років.

У кожного з основних учасників є дублер — на випадок, якщо до відправки експедиції трапиться непередбачувана ситуація, і хтось із основного складу буде змушений відмовитись від зимівлі.

Тепер на відібраних учасників чекає спеціальний тренінг, де вони засвоюватимуть навички, потрібні для життя і роботи на станції.

Ольга ЛАРИНА

Наукові розробки – унікальні. А як із впровадженням?

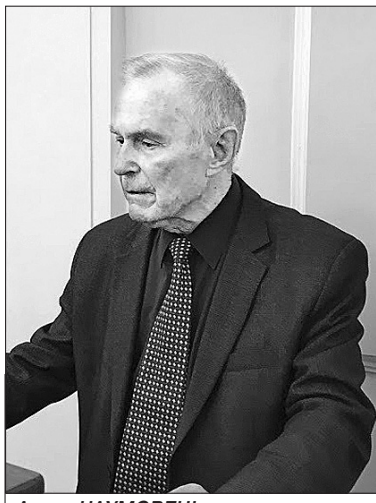
На першому в нинішньому році засіданні Президії НАН України заслухано й обговорено дуже важливі, значною мірою визначальні як для початку нового року доповіді.

«Про виконання цільової комплексної програми фундаментальних досліджень НАН України «Фундаментальні проблеми створення нових наноматеріалів і нанотехнологій» доповів перший віцепрезидент НАН України, голова Секції фізико-технічних і математичних наук НАН України, голова Наукової ради цільової комплексної програми академік Антон Наумовець.

Він підсумував п'ятирічну роботу великої кількості науковців: у дослідженнях взяли участь учені з 34 організацій і восьми відділень Академії. Розповів про хід досліджень та їхні результати, що є вкрай важливими для фізики, хімії, матеріалознавства, біології, медицини, фармацевтичної промисловості та інших галузей. За цей час розроблялося 107 проєктів, з них – 28 за програмою пріоритетних напрямів. Опубліковано 58 монографій, понад тисячу статей, одержано майже 90 патентів і ще подано 42 заявки. Захищено 16 докторських та 55 кандидатських. З цієї тематики проведено біля 70 вітчизняних та міжнародних конференцій. Серед них і Наукова конференція «Нанорозмірні системи: будова, властивості, технології (НАНСИС-2019)», що відбулася у грудні минулого року, про що наша газета широко розповідала («Світ», № 47–48).

Головним результатом п'ятирічної роботи наукових колективів стали визначні досягнення, розробки, які нерідко перевищують світовий рівень і можуть використовуватися у багатьох галузях, бути основою для розвитку новітніх технологій, одержання нових класів матеріалів для застосування їх в електроніці, інформатиці, біоінженерії, медицині, машино- та приладобудуванні.

У доповіді та виступах президента НАН України академіка Бориса Патона, академіків В'я-

Антон НАУМОВЕЦЬ

чеслава Кошечка, Сергія Комісаренка, Сергія Фірстова, Володимира Семиноженка, Вадима Локтева, Ярослава Яцківа підкреслювалося, що отримані фундаментальні результати та практичні розробки засвідчили про вагомий здобутки у виконанні програми, деякі з них уже впроваджені або готові до впровадження і можуть в найближчому майбутньому стати основою сучасних інноваційних технологій у багатьох галузях економіки країни.

Промовці зазначали, що комплексна програма розвитку нанотехнологій – одна з кращих міждисциплінарних програм, вона в тренді розвитку світових досліджень: у провідних зарубіжних країнах створюються цілі корпорації з біо- та нанотехнологій. Дослідження наших учених перебувають «на високимурівні прикладної перспективності», однак проблема в тому, що в країні загублені цілі галузі, не вистачає проміжної ланки між науковими розробками і практичним використанням. Значна кількість надзвичайно перспективних розробок пов'язана з медициною: як із діагностикою, так і з лікуванням найважчих хвороб людства. Однак для впровадження їх необхідно проводити велику низку доклінічних і клінічних досліджень. До того ж, фармкомпанії не готові підключатися до розв'язан-

ня цих складних проблем. Йшлося також про необхідність розширення співпраці з аграріями, зокрема, що стосується ветеринарії та агрохімії.

Тож, зважаючи на те, що чимало отриманих результатів є досить перспективними і потребують подальшого наукового доопрацювання, було запропоновано їх продовжувати, затвердивши нову Цільову програму фундаментальних досліджень НАН України «Перспективні фундаментальні дослідження та інноваційні розробки наноматеріалів і нанотехнологій для потреб промисловості, охорони здоров'я та сільського господарства» на 2020–2024 рр., виконання якої має вирішити низку нових фундаментальних проблем та дозволить розвинути отримані раніше результати.

* * *

Далі Президія НАН України заслухала повідомлення першого віцепрезидента НАН України академіка Володимира Горбуліна щодо подальшого розвитку нормативно-правового забезпечення наукової сфери та вдосконалення структури управління в НАН України.

В обговоренні виступили президент НАН України академік Борис Патон, академіки Валерій Харченко, Ярослав Блюм, Володимир Семиноженко, Вадим Локтев, Анатолій Білоус, Василь Кремень, Ярослав Яцків. Було засвідчено, що Робоча група НАН України з підготовки пропозицій щодо розвитку наукової сфери України, яку очолює академік НАН України Володимир Горбулін, в стислі терміни провела велику роботу, підготувала ґрунтовні пропозиції щодо першочергових змін до законодавства, а також пропозиції щодо подальшого реформування діяльності НАН України.

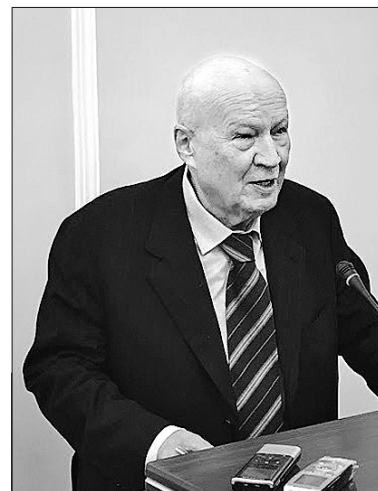
Реалізація запропонованих робочою групою законодавчих ініціатив має забезпечити поширення науково-експертних функцій Академії, піднесення її статусу як вищої державної наукової організації, поліпшення її діяльності, зокрема, щодо

розв'язання майнових питань.

Створення в Академії нових консультативно-дорадчих органів, а саме Науково-технічної ради НАН України та науково-координаційних рад її секцій, підвищення обґрунтованості управлінських рішень Академії з багатьох питань.

Було висловлено переконання, що залучення до роботи цих рад представників органів державної влади, провідних науково-виробничих підприємств, університетів і наукової громадськості має стати основою подальшого зміцнення зв'язків науки з виробництвом та освітньою сферою.

Було приділено увагу також подальшому розвитку роботи зі створення наукових програм, в першу чергу в інтересах залізничного транспорту, а також виготовлення труб великого діаметру для магістральних трубопроводів, діяльності галузевих академій наук, підготовки сесії річних загальних зборів.

Володимир ГОРБУЛІН

Завершуючи обговорення, Президія НАН України наголосила на необхідності докласти всіх зусиль для практичної реалізації в стислі терміни всіх пропозицій, що були напрацьовані. Це стосується як законодавчих ініціатив, про які вже йшлося, так й ініціатив Академії щодо започаткування державних цільових програм розвитку галузей економіки та соціальної

сфери, забезпечення обороноздатності країни.

* * *

Крім того, Президія НАН України постановила оголосити конкурс на заміщення посад директорів наукових установ Секції фізико-технічних і математичних наук НАН України, Секції хімічних і біологічних наук НАН України та Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України; погодила зміни до Положення про стипендії Національної академії наук України для молодих вчених та до Положення про стипендії Національної академії наук України для молодих вчених строком на 1 рік у зв'язку зі збільшенням розміру стипендій; присвоїла звання «Почесний доктор Національної академії наук України» ректорові Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» академіку НАН України Михайлу Згуровському за вагомий внесок у розвиток науки, суспільний прогрес, забезпечення миру, взаєморозуміння й співробітництва між народами.

Затверджено план підготовки питань для розгляду на засіданнях Президії НАН України у 2020 році. На виконання постанови Президії НАН України від 31.01.2018 № 41 «Про затвердження Положення про порядок створення та діяльності наукових рад, комітетів і комісій Національної академії наук України» ліквідовано окремі наукові ради, створені при Відділенні математики НАН України; схвалено плани редакційної підготовки та випуску видавничої продукції Державним підприємством «Науково-виробниче підприємство «Видавництво «Наукова думка» НАН України» та Видавничим домом «Академперіодика» НАН України за бюджетні кошти у 2020 році. Розглянуто також низку кадрових і організаційних питань.

За інформацією секретаріату Президії НАН України

ВИЗНАННЯ

Премія Івана Франка — за вагомий здобутки у галузі соціально-гуманітарних наук

Фонд Івана Франка з 15 січня розпочав приймати наукові роботи на здобуття Міжнародної премії ім. Івана Франка у 2020 році. Про це повідомив директор фонду Ігор Курус.

Єдину міжнародну наукову премію України заснував у 2015 році внук Великого каменяря — Роланд Франко. І нинішнього року вона відзначатиме своє перше п'ятиріччя.

Рекомендувати наукову працю на здобуття Премії може або академічна установа, заклад вищої освіти України та країн світу, з якими Україна має дипломатичні відносини, або лауреати Премії попередніх років.

«Наукові роботи-претенденти мають мати міжнародне значення, належати до соціально-гуманітарних дисциплін і ґрунтуватися на засадах наукового

осмислення історичних або сучасних процесів у культурі, політиці та суспільному житті України. Монографії мають бути опубліковані у 2017-2019 роках та мати ISBN», — наголосив директор Фонду.

П'ятий конкурс на щорічну Премію видатного українського вченого від минулорічного зазнав змін, і з 2020 року вручатиметься лише в одній номінації, а не у двох, як це було до нинішнього року.

«Це крок до підвищення престижу премії Івана Франка і збільшення конкуренції наукових робіт. І хоча всі нинішні лауреатські роботи мають надзвичайно високий науковий рівень, наступні зміни покликані ще вище підняти якість поданих робіт на премію», — зазначив Ярослав Гарасим — член Правління Фон-

ду, професор Львівського національного університету імені Івана Франка.

Єдина номінація матиме назву «За вагомий здобутки (досягнення) у галузі соціально-гуманітарних наук».

Крім того, оновлено вимоги до поданих на конкурс наукових робіт.

«Першочерговим завданням Фонду Франка є створення якісного продукту, який стане популярним у світі і завдяки якому світ пізнає іншу Україну: критичну, толерантну, зі своїм культурно-історичним надбанням і науковим потенціалом. І тут Іван Франко є найкращим амбасадором України в гуманітарному світі і має найкращі рецепти», — зазначив Ігор Курус, виступаючи в ефірі радіо «Культура».

«Комітет прийматиме роботи

з 15 січня до 1 березня 2020 року. Суб'єкти подання мають заповнити відповідну електронну форму, яка міститиметься на сайті Фонду. А також надіслати на поштову адресу Комітету три примірники друкованої праці зі своїм підписом», — наголосив Ігор Курус, директор Міжнародного фонду І. Франка.

Решта супровідних документів залишаються незмінними, як і всі відбіркові процедури: від номінаційних комітетів, експертних рад і до визначення лауреата міжнародним журі.

П'ята урочиста церемонія нагородження відбудеться уже традиційно 27 серпня 2020 року у Дрогобичі.

Лауреатами премії минулих років ставали Любомир Гузар, професор Віденського університету Міхаель Мозер та академік,

почесний професор Львівського університету імені Івана Франка Олег Шаблій, професор УКУ (Львів) й Українського вільного університету (Мюнхен) Ярослава Мельник та доцент Гельсінського університету Йоганнес Ремі. Торік нагороду отримала доктор філології Міланського університету Марія Грація Бартоліні (Італія).

Згідно з положенням, Лауреат Премії протягом шести місяців після вручення премії має виступити з лекцією — популярним викладом змісту наукової роботи, яка була відзначена, — у Дрогобичкому державному педагогічному університеті ім. І.Франка, Львівському національному університеті ім. І.Франка, Київському національному університеті ім. Т.Шевченка та Чернівецькому національному університеті імені Ю.Федьковича.

В ОБ'ЄКТИВІ «СВІТУ»

ЗНАЙ НАШИХ!

Різдво в Європі і на Буковині

Представники чернівецьких закладів професійно-технічної освіти взяли участь у проєкті програми ЄС Erasmus + «Christmas in Europe» (Різдво в Європі). Загалом до нього долучилися заклади освіти із 18 європейських країн.

У межах проєкту українська делегація мала можливість ознайомитись із організацією банкетів та фуршетів, відвідати майстер-класи шеф-кухарів Європи та обмінятися досвідом із командами-учасницями. Програма заходів передбачала спільну єврокулінарію на професійних локаціях, різдвяні перформанси, благодійні акції, а також фур-

шет, які готували делегації.

Команда Чернівецької області пригостила гостей заходу та місцевих жителів українськими стравами, та демонстрували колоритний одяг.

Цьогоріч заходи відбувалися на базі Вищої школи готельєрства і туризму Саррія Сант Ігнасі у Барселоні (Іспанія).

Долучитися до заходу учні та педагоги училища змогли завдяки Угоді про співпрацю у сфері освітньої діяльності між міжнародною асоціацією шкіл ресторанного бізнесу, готельєрства і туризму АЕНТ (Брюссель) та НМЦ ПТО у Чернівецькій області.

Конкурс на заміщення посад директорів наукових установ НАН України

Національна академія наук України відповідно до свого Статуту та Методичних рекомендацій щодо особливостей обрання керівника державної наукової установи, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 998 «Деякі питання обрання та призначення керівника державної наукової установи», оголошує конкурс на заміщення посад директорів наукових установ НАН України:

По Відділенню інформатики НАН України

Інституту кібернетики ім. В.М. Глушкова НАН України.

По Відділенню фізики і астрономії НАН України

Інституту фізики напівпровідників ім. В.Є. Лашкарьова НАН України;

Інституту прикладних проблем фізики і біофізики НАН України.

По Відділенню фізико-технічних проблем матеріалознавства НАН України

Інституту надтвердих матеріалів ім. В.М. Бакуля НАН України;

Фізико-механічного інституту ім. Г.В. Карпенка НАН України;

Інституту монокристалів НАН України.

По Відділенню загальної біології НАН України

Інституту клітинної біології та генетичної інженерії НАН України;

Державної установи «Інститут морської біології НАН України»;

Інституту екології Карпат;

Державної установи «Інститут харчової біотехнології та генетики НАН України»;

Національного науково-природничого музею НАН України.

По Відділенню економіки НАН України

Інституту економіко-правових досліджень НАН України.

По Відділенню історії, філософії та права НАН України

Інституту української археології та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України; Центру гуманітарної освіти НАН України.

З умовами конкурсу можна ознайомитися на офіційному веб-сайті Національної академії наук України.

Прийом документів претендентів здійснюється відповідними відділеннями НАН України протягом двох місяців з дня оприлюднення оголошення до 21 березня 2020 року.

У разі поштового відправлення датою подання документів вважається та, що зазначена на поштовому штемпелі.

Документи, подані претендентами після закінчення встановленого строку, не розглядаються.

Дати проведення виборів директорів у колективах наукових працівників зазначених наукових установ НАН України буде визначено після завершення прийому документів і повідомлено на офіційних веб-сайтах цих установ.

Президія Національної академії наук України

Кремнієва долина чекає юних винахідників

У травні нинішнього року у Кремнієвій долині в США відбудеться Всесвітній конкурс стартапів Startup World Cup, в якому візьмуть участь представники 60 країн світу. А серед них і п'ятеро юних українських винахідників — членів Малої академії наук.

«У Сан-Франциско у нас заплановані також зустрічі з організаторами, з представниками венчурних фондів, де ми зможемо представити свої стартапи», — розповів керівник бізнес-інкубатора МАН UF Incubator Віталій Лісовий на пресконференції, присвяченій Всесвітньому дню дітей-винахідників.

Він розповів, як відбувався відбір учасників: проводились співбесіди, перевіряли рівень готовності проєктів, тестували учасників на рівень володіння англійською мовою і вміння представити свою розробку, оцінювали, наскільки проєкт може бути цікавий інвестору.

Зокрема, у Каліфорнію поїде вихованець МАН Микита Чорний зі своєю розробкою мініхолодильника «Chillinger», який працює без електричної мережі. Пристрій охолоджує напій всього за одну хвилину. Розробка величиною зі звичайний термос і масою близько кілограма.

«Зараз на ринку існують варіанти, як нагріти напій і зберегти його теплим, але не існує приладу, який би охолодив напій, — каже молодий винахідник. — Наша смарт-пляшка створена саме для швидкого охолодження. Ми плануємо вийти на краудфандингову платформу Kickstarter, зібрати гроші і відправити нашим докерам їх прилади. Потім вже виходити на глобальні майданчики, такі як Amazon, Alibaba», — каже він. Хлопець розповів, що в UF Incubator його навчили, як створювати свій стартап та як його рекламувати.

Ще один учасник бізнес-інкубатора та учень МАН Сергій Лісін представить у США пристрій, який рахує калорії у

«Засідає» вища ліга молодих дослідників

страві. Для підрахунку потрібно лише сфотографувати свою страву за допомогою спеціальної накладки на окуляри або браслету. Пристрій покаже кількість калорій на 100 грамів їжі. Винахідники створили мобільний додаток, який зберігає історію харчування користувача. Там можна спланувати індивідуальну дієту і рахувати індекс маси тіла.

«Нинішнього року я вирішив зібрати команду і створити справжній стартап. Нас уже восьмеро, але ми плануємо створити команду, яка буде займатися збором інформації. Також маємо намір вийти на краудфандингову платформу Kickstarter», — відзначив Сергій Лісін.

Юна винахідниця Діана Богатир, яка в цей день підписала Меморандум про співпрацю з Малою академією наук, розробила розумний бокс для холодильника Smart box, який може замовляти доставку їжі. Бокс підключається до мобільного додатку і через смартфон користувач може сканувати свій холодильник і бачити, скільки там залишилось продуктів. Smart box доступний у різних розмірах, залежно від того, скільки комірок потрібно користувачу: наприклад, під яйця, молоко, м'ясо, напої.

«Бокс дуже компактний, його можна використати для будь-

якого холодильника. Наша цільова аудиторія — молоді люди, які не мають часу для домашніх справ, а також люди з обмеженими можливостями, які не можуть самі сходити до магазину. Програма сама буде сигналізувати магазину, що продукти закінчились», — розповіла дівчина.

Крім того, на конкурсі стартапів будуть представлені мультифункціональний верстат, який допомагає працювати одночасно з 3D-принтером і фрезерним станком, та програма, що автоматично добирає музику до відео. Для цього було створено штучний інтелект, який навчається гармонійно поєднувати відео з музикою на найуспішніших фільмах та відеороликах.

«Юний геній не обов'язково має бути відмінником. Кожна дитина талановита. Завдання Малої академії наук — розвинути цей талант, підтримати. Саме тому в Україні такі сильні дитячі наукові роботи. І це підтверджують міжнародні конкурси. За минулий рік було отримано 51 комплект нагород на міжнародних конкурсах та виставках, з яких 17 — золоті медалі та гранпрі. Бажаємо успіху нашим вихованцям на черговому етапі досягнення мети — Всесвітньому конкурсі стартапів у Кремнієвій долині», — підкреслив президент МАН Станіслав Довгий.

ПОШУКИ, ЗНАХІДКИ, ВІДКРИТТЯ

Нові загадкові геогліфи знайшли в Перу

Японські вчені з університету Ямагата знайшли на знаменитому плато Наска в Перу 143 нових геогліфа — гігантських «малюнків» на землі, на багатьох з яких були зображені тварини та невідомі наші істоти. Про відкриття повідомили на сайті університету.

Крім монстрів та звірів на них були також загадкові лінії. Дослідники відзначають, що геогліфи датуються — від 300 до 100 року до нашої ери. На основі одержаних з повітря знімків учені планують створити карту місцевості. Вони сподіваються, що

нові малюнки допоможуть розкрити таємницю плато Наска.

Гігантські таємничі узорі на плато Наска були вперше знайдені 1939 року, коли над пустелею вперше пролетів літак. Розгледіти їх можна тільки з повітря. Дослідники нарахували понад 2700 геометричних фігур, ліній та зображень рослин та тварин. Влітку минулого року вчені «розшифрували» кілька малюнків птахів, зображених на геогліфах.

Штучний інтелект навчили знаходити аневризми мозку

Міністерство охорони здоров'я Японії дозволило використання програмного забезпечення

для штучного інтелекту з метою виявлення аневризми головного мозку. Про це повідомляє NHK.

«МОЗ Японії дозволило використання революційного програмного забезпечення для штучного інтелекту, яке допоможе виявляти аневризми головного мозку», — йдеться у повідомленні.

Саме ПЗ було розроблено японською венчурною компанією LPIXEL, яка розробляє програмне забезпечення з штучним інтелектом для аналізу знімків.

Зокрема, програма EIRL аналізуватиме знімки магнітно-резонансної томографії та повідомлятиме про ймовірні аневризми.

Голова Наглядової ради —

академік НАН України Борис ПАТОН

Індекс газети «Світ» — 40744

Реєстраційне свідоцтво

КВ №23725-13565ПР від 6 лютого 2019 р.

світ

Адреса редакції:

01601, МСП, Київ-601, бульв. Т. Шевченка, 16.

Телефон/ факс 287-82-47

E-mail: svit@mon.gov.ua www1.nas.gov.ua/svit

Відповідальність за достовірність інформації та

реклами несуть автори та рекламодавці

Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій

Зам. 02

Газету віддруковано у ПП «Фірма «Гранмна»